

FENOMENOLOGIE KAŽDODENNOSTI

IVAN SVITÁK, Praha

Monolog učebnice filozofie

Jestli nemusíš, tak mne nezačíněj studovat, protože pochopíš-li mne, pak to znamená, že jsi ztratila zdravý rozum, zatím co pokud mi nerozumíš, můžeš být šťastná, že mi nerozumíš a že ještě rozumíš, že mi nerozumíš.

To znamená, že jsi ještě schopna rozlišovat mezi tím, co může a co nemůže být pochopeno, tedy přesně ten problém, který se já snažím zatemnit, protože bez tohoto základního nedorozumění ohledně možnosti chápání nemůže být napsána žádná učebnice filozofie.

Akademická filozofie je oprátka tvého vlastního zdravého rozumu, jež musíš sama popravit — s mou pomocí —, chceš-li mně porozumět. Filozofie je amatérsky provedená poprava vlastního rozumu, ale nezoufejme — většina lidí nemá co popravit.

Monolog bambusu

Mezi stromy mám špatnou pověst konformisty a je pravdou, že se lehce přizpůsobuji měnícím se podmínkám tím, že se skloním bez morálních zábran ve směru tlaku, takže přežiji všechny nárazy větru, aniž bych si uškodil.

Připadá mi přirozené, že neodporuji moci bouří a ohnu se, zatím co jiní stojí zpříma, čelí nebezpečí tváří v tvář jako hrdinové a jsou ochotni padnout, aniž obětovali své principy, takže ve mně vidí nečestného zbabělce, oportunistu, zrazujícího jejich vedení, vedení dubů a smrků, boroviček a posvátných lesů.

Avšak jak mohou zradit principy, jež nesdílím a jež mi nikdy nebyly vlastní? V tropických bouřích jsou principy příliš nákladné a já jsem jen bezvýznamný strom,

jenž sice neovlivňuje světové dění, ale přece věří, že každému stromu by mělo být dovoleno žít, jak se mu zlíbí.

Jsem skeptický vůči principům smrků a dubů, ale nejsem skeptický vůči své vlastní zásadě ohnout se po větru, takže bych mohl stejně oprávněně obvinít velké stromy, že zrazují moji zásadu, ale nečiním tak, protože jsem empiricky orientovaný liberál.

Vysoké stromy by mohly lépe přežít bouře, kdyby přijaly moji zásadu,
ale drží-li se své vlastní a chtějí-li zahynout pro svou iluzi,
pak je to jejich věc. Principy? Hm, hm.
Až budete příště jíst bambusové delikatesy v čínské restauraci,
odmítněte tuto lahůdku — jste-li přímá osobnost dávající přednost zásadám
před přežitím.

Monolog biče

Vždycky jsem byl politickou nezbytností pro krále, vládce a diktátory
a pokud zdroje obživy byly omezené, byla moje pomoc vítána každou centrální
mocí,
která se musela zabývat rozdělením nedostatkového zboží mezi mnoho uchazečů.
Ti museli být rozděleni do zásobovacích skupin státní autoritou,
to jest práskáním biče.

Vždycky mi bylo líto těch ubožáků, kteří museli pracovat a trpět pod mým
velením,
ale já sám jsem nemohl nic změnit, ani kdybych nebyl trestal lenochy,
protože demokratické formy vlády byly neznámy a řecký experiment s vládou
lidu
byl po několika málo staletích nahrazen vyšší mocí militaristického Říma.

Avšak navzdor tomu věřili myslitelé a básníci již od nejstarších dob civilizace,
že společnost by mohla být spravována beze mne, bez násilí a bičů,
a už Ovidius snil o zlatém věku bez soudců, donucování a zákonů.
Aurea prima sata est aetas quae vindice sine nullo lege fidem rectumque
celebant.

Co mne překvapuje dnes, je ochota soudobých lidí
přijímat konečný argument biče a tolerovat moderní byrokratické diktatury,
ačkoli není důvodu pro růst byrokracií ani na Východě, ani na Západě
a současná technika může masovou výrobou vyloučit chudobu.

Jak mohou lidé snášet a uctívat bič, jímž jsou sami trestáni,
proč dovolují útlak byrokratických elit,
které mne zneužívají daleko víc než klasičtí tyranové a despotové
a zotročují současné národy daleko účinněji než carové a císařové minulosti?

Mohou tak dnes činit jen díky masovému použití propagandy,
jež nabízí lidem ideologii svobody, která opovrhuje bičem,
ačkoli prakticky byrokratická elita vncuje své svobody právě bičem.
Dají se lidé vždycky klamat nesvobodou ve jménu svobody hesly a důtkami,
cukrovím a bičem, nagajkou a čabajkou? Budou vždy stejně důvěřiví?

Poslední ruská carevna Alexandra byla přesvědčena,
že „Rus ráda cítí bič“.
Ale nebyla popravena právě proto, že příliš milovala mé služby?
Konec konců jsem to já, kdo vytváří revolucionáře.

Monolog Bílého domu ve Washingtonu

Americká politika je daleko složitější než politika v jiných zemích, kde jednotlivé třídy jsou zastupovány určitými politickými stranami a ideologiemi, takže víte, co můžete očekávat od německého křesťanského konzervativce, od francouzského buržoasního demokrata nebo od italského komunistického revolucionáře. V Americe však tato dělitka neplatí, protože zde je každý středostavovský liberál.

Musíme zde tedy rozlišovat mezi vyšší střední vrstvou, střední střední vrstvou, nižší střední vrstvou, ale to nestačí, protože tím ztrácíme jemnější rozdíly mezi vyšší vyšší střední vrstvou a nižší vyšší střední vrstvou, jež se velmi liší od vyšší nižší střední vrstvy a střední střední střední vrstvy, neřku-li od vyšší střední nižší vrstvy a nižší střední vyšší vrstvy.

Dále jsou zde všichni lidé liberální, takže si skoro musíte zoufat, chcete-li odlišit liberálně konzervativního demokrata od demokraticky liberálního konzervativce, radikálně demokratického liberála od liberálně demokratického radikála a revolučně pokrokového konzervativce od konzervativně regresivního revolucionáře a od regresivně progresivního reakcionáře, jimiž jsou ve skutečnosti skoro všichni.

Avšak nejbizarnější výsledek tohoto dvojího zmatku je dobře známá skutečnost, že příslušníci jednotlivých amerických tříd nezastávají názory svých tříd, takže neočekávejte, že nižší střední vrstvy jsou radikálně demokratické, protože jsou to právě ony, kdo hlasují pro Nixona, a domníváte-li se, že vyšší střední vrstvy jsou pekelně konzervativní, pak jste zase vedle, protože právě tito příslušníci elity posílali své nezletilé děti na vychování k Symbionese Liberation Army a k SDS.

A předpokládáte-li, že střední střední vrstva bude někde uprostřed, pak se znovu mýlíte, protože právě oni patří k radikálním extrémistům a teroristům v polodenním úvazku, kteří si hráli na proletářskou guerillovou válku v lesích kolem New Yorkských předměstí jako je Scarsdale, zatím co skutečný proletariát pije pivo a dívá se na baseball v televizi a ignoruje dokonce i revolucionáře v plném úvazku, kteří někdy přijedou ve svých mercedeskách ze svých prestižních universit do Detroitu, aby před odjezdem na prázdniny do Španělska poučili dělnickou třídu o jejich revolučních úkolech během nadcházejících veder.

Dívám se na tyto americké paradoxy trochu spatra, ale někdy mne z nich bolí hlava. Hegel by přiznal nedostatek své představivosti, kdyby spatřil moje rozpory, s nimiž musím zápolit bez výhody triád negací a dialektiky ďábelských vynálezů, jež mají marxistickou pověst, ačkoli jsou stoprocentně americké!